

nogen Tvivl tilbage om dets Realitet. Endvidere er det ogsaa knyttet til den Betingelse, at han forsvarlig og til gangbare Priser skal bestride sin Forretning, saaledes at Ingen kan have skjellig Grund til Klage, og jeg troer, at en dygtig Jurist — vi have før her hørt tale om Kronjurister — som var godt sfaaret for Tungebaandet, af det Ansørte kunde ulede, at Privilegiet var en Byrde for denne Mand. Det er en Pligt for ham, at han skal holde gangbare Priser og bære sig saaledes ad, at Ingen kan have skjellig Grund til Klage, men man hører jo ofte Klager uden Grund; det kunde let være, at der kunde være Tvivl, om Klagerne vare grundede eller ikke, men ialtfald, naar man betragter de Betingelser, der ere knyttede til det saakaldte Monopol, saa kan jeg ikke finde, at det kan have saa stor Værdi. Hvad § 2 angaaer, saa kan jeg heller ikke blive fortrolig med de fremsatte Ansøelser, nemlig naar der er Tale om at afhænde det saakaldte Monopol uden Forbindelse med Eiendommen; thi der staaer i Privilegiet, at det skal være uadstilleligt forbunden med Eiendommen, det skal uadstilleligt følge og tilhøre samme. Det forekommer mig, at man maa være berettiget til af disse Ord at ulede, at naar man sælger det One, skal man ogsaa sælge det Andet; naar man fratager Eieren det One, fratager man ham ogsaa det Andet. Forøvrigt er der et Punkt, hvori jeg er ganske enig med den ærede Rigsdagsmand her ligeoverfor (Klein), nemlig at naar der er Tale om at benytte Grundlovens § 87 for i det Offentliges Interesse at fratage Nogen sin Eiendom, saa er ogsaa efter mine Begreber Intet mere billigt, end at man siger: de og de Mænd vurdere Eiendommen til dens sande Værd, og saa skulle begge Parter enes derom. Det er fuldkommen rigtigt, og naar man gjør det, kan der ikke være Tale om at fornærme den paagjældende Mand. Jeg kjender hverken ham eller Betydningen af hans Privilegium med Hensyn til hans daglige Forretning, men under disse Omstændigheder skeer der ham ikke noget Bærre, end Tilfældet kan lade enhver af os Andre vederfare. Man gjør det Samme ved Anlæg af Veie og Jernbaner, ved Militæretatens Manøvrer, ved Fattighusets Opsørelse og i mange andre Tilfælde. Dette er

saaledes et Punkt, som jeg for mit Vedkommende maa holde mig til, og som jeg finder aldeles ufravigeligt. Jeg skal gjerne ved denne Leilighed indrømme, at det altid er en Fordeel at behandle et Regjeringsforslag ved 1ste Behandling, idet man har Motiverne at holde sig til, og i Reglen maa man vel antage, at de ere paalidelige; jeg for mit Vedkommende har ikke havt Leilighed til at erfare Andet; men uagtet jeg har gjennemlæst Motiverne med stor Opmærksomhed, har jeg dog ikke deraf kunnet ulede, at Eneretten i dette Tilfælde har nogen synderlig reel Pengeværdi, idet den nemlig beskippes paa alle mulige Hjørner og Kanter. Jeg kan, som sagt, ikke engang kalde det en Eneret; det er en gammel opslidt Indretning, som vi nu skulle see at blive færdisge med; men vi skulle heller ikke betale Mere derfor, end den er værd.

Tscherning: Den ærede Minister tillagde mig, for at komme til en tør Benægtelse, en Yttring, jeg ikke havde brugt. Jeg har ikke talt om, at der ingen Eiendomsret kunde være i Landet, men jeg har sagt, at Privilegier, som skulle fornhes ved hvert Thronskifte, kunne ikke indenfor vor Statsrets Grændser faae et virkelig reelt Privilegiums Charakter, og det er, troer jeg, en stor Feil af Regjeringen at ville gaae ind paa en Betragtning, som selve Begrundelsen af Lovforslaget modsiges. Man seer jo, at man tidligere har været paaveie til at sætte denne Betragtning tilside, og det har kun været Cancelliets velvillige Travaaden, der har afholdt derfra. Man har villet skaffe tilveie et Skin af en videregaaende Ret end den, som vor Statsret virkelig giver; men man seer ogsaa, at den først er kommet til at gjælde noget igjen ved Fornhelsen af 1842. Enten havde Fornhelsen af 1842 ikke været nødvendig, eller ogsaa har man i 1842 ikke anerkjendt det for et reelt Privilegium, og det har behøvet en Fornhelse. Jeg veed meget godt, man vil svare mig: Denne Fornhelse var blot en Formalitet, der altid fandt Sted i lignende Tilfælde; der blev betalt Noget derfor og man betragtede det som en Indtægtskilde; men jeg skal kunne paavise mange Exempler paa, at Fornhelsen er bleven nægtet og Forholdet derved afbrudt.